

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
- 1. Solve 5 questions from Questions number 1 to 7 are compulsory.**
 - 2. All Questions carry equal marks.**
 - 3. Question Number 8 is compulsory.**

- Q.1** Explain the concept of social excluded communities and its scope.
- Q.2** Review in brief about environment problems of excluded communities and its scope.
- Q.3** Write the note on H.R.D Index and excluded communities.
- Q.4** Explain the role of NGOs in developing of minorities communities.
- Q.5** Review in brief of the various Government schemes for educational development of exclusion communities.
- Q.6** Review in brief of the various Government legislatives which have been passed for over all development of excluded communities.
- Q.7** Comment on Politics and excluded communities.
- Q.8** Write a short notes on **any two** of the following.
- a) Emergence of excluded communities
 - b) Issues of S.T communities
 - c) Global Survey of social excluded communities.
 - d) The contribution of World Bank for the development of excluded communnities.

[वेळ: २ तास]

[गुण: ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत
२. प्रश्न क्रमांक १ ते ७ पैकी कोणतेही ५ प्रश्न सोडवा.
३. प्रश्न क्रमांक ८ अनिवार्य आहे.

- प्र.१ वंचित समाजाची समाजाची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्र.२ वंचित समाजापुढील पर्यावर्णीय समस्यांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- प्र.३ मानवी संसाधन विकास निर्देशांक आणि वंचित समाज यावर टिपण तयार करा.
- प्र.४ अल्पसंख्यांक समाजाच्या विकासामध्ये स्वयंसेव संस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.५ वंचित समाजाच्या शैक्षणिक उन्नतीसाठी शासनाने राबवलेल्या विविध योजनांचा आढावा घ्या.
- प्र.६ वंचित समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी भारत सरकारने पारित केलेल्या कायद्यांचा आढावा घ्या.
- प्र.७ वंचित समाज आणि राजकारण यावर भाष्य करा.
- प्र.८ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
- अ. वंचित समाजाचा उदय.
ब. अनुसूचित जमातीच्या सामाजिक समस्या.
क. वंचित समाजाचे जागतिक सर्वेक्षण.
ड. जागतिक बँकेचे वंचित समाजाच्या विकासातील योगदान.
